

Wytuczne
w sprawie ochrony różnorodności biologicznej oraz zasobów rozkładającego się
drewna w ekosystemach leśnych na terenie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych
w Szczecinku.

Celem wytycznych w zakresie ochrony różnorodności biologicznej w ekosystemach leśnych jest:

1. Zwiększenie różnorodności biologicznej o organizmy związane ekologicznie z obecnością rozkładającego się drewna w ekosystemach leśnych RDLP Szczecinek oraz zwiększenie tzw. oporu środowiska, poprzez poprawę warunków bytowania i rozwoju organizmów związanych z rozkładającym się drewnem.
2. Ochrona najlepiej zachowanych płatów siedlisk chronionych, zwłaszcza priorytetowych na podstawie załącznika Dyrektywy 92/43/EWG.
3. Podjęcie działań zmierzających do poprawy stanu siedlisk chronionych na podstawie załącznika Dyrektywy 92/43/EWG UE. (tzw. Dyrektywa Habitatowa Natura 2000) .
4. Wdrożenie we wszystkich nadleśnictwach jasnych i precyzyjnych procedur służących pozostawianiu w lesie posuszu i rozkładającego się martwego drewna .
Wyznaczone ostoje różnorodności biologicznej stanowią równocześnie „ekosystemy reprezentatywne” wg definicji zawartej w „Zasadach, kryteriach i wskaźnikach dobrej gospodarki leśnej w Polsce” wg FSC (kryterium 6.4.)

I. IDENTYFIKACJA OBSZARÓW MAJĄCYCH STANOWIĆ OSTOJE RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ NA TERENIE NADLEŚNICTWA.

1. Ostoje różnorodności biologicznej w nadleśnictwie powinny obejmować całe spektrum występujących typów ekosystemów leśnych. W pierwszej kolejności należy je wyszukać i wyznaczyć w obszarach Natura 2000, gdzie powinny obejmować część zasobów chronionych siedlisk przyrodniczych, wymienionych w standardowych formularzach danych jako przedmiot ochrony w obszarze (symbol A,B,C). Kwalifikacja drzewostanów do ostoi różnorodności biologicznej powinna uwzględniać całość dostępnej wiedzy przyrodniczej, a w szczególności:

- a) wiedzę o występowaniu antropofobnych gatunków zwierząt, roślin i grzybów
    - zarówno tę już posiadaną przez jednostki Lasów Państwowych, jak i wiedzę możliwą do uzyskania od jednostek naukowych lub społecznych organizacji przyrodniczych;
  - b) wyniki inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych Natura 2000, przeprowadzonej w Lasach Państwowych;
  - c) elementy struktury drzewostanów, szczególnie te sugerujące ich naturalność lub zachodzenie procesów unaturalniania się, np. nagromadzone dotychczas zasoby martwego drewna, wiek drzewostanu (im starszy tym lepszy w roli „ekosystemu referencyjnego”), obecność drzew starych itp.
  - d) niedostępność i niekorzystne uwarunkowania ekonomiczne pozyskania drewna.
2. Ostoje różnorodności biologicznej wyłączone z użytkowania nie muszą być rozmieszczone równomiernie na terenie Nadleśnictwa, czy nawet RDLP. Należałoby oczekiwać ich koncentracji na terenach lasów szczególnie cennych przyrodniczo, w szczególności:
- a) w obszarach Natura 2000 chroniących leśne siedliska przyrodnicze lub leśne chronione gatunki zwierząt lub roślin;
  - b) w lasach objętych granicami parków krajobrazowych;
  - c) w rezerwach przyrody.

Do sieci ostoje różnorodności biologicznej **obligatoryjnie należy włączyć:**

1. Drzewostany zachowawcze.
2. Drzewostany na siedliskach bagiennych (Bb, BMb, LMb). W uzasadnionych przypadkach (np. silnie osuszone, zdegradowane powierzchnie, szczególnie z drzewostanami w młodszych klasach wieku wymagającymi pielęgnacji lub drzewostanami do przebudowy) nadleśnictwo może nie włączać drzewostanów na siedliskach bagiennych do sieci ostoje.
3. Wszystkie miejsca występowania: jelonka rogacza, kozioroga dębosza i pachnicy dębowej.
4. Wszystkie rezerwaty przyrody, pod warunkiem, że założenia ochrony rezerwatu (np. plan ochrony) przewidują długofalową ochronę bierną (wyjątek mogą stanowić rezerwaty o charakterze krajobrazowym), stanowiska dokumentacyjne i miejsca występowania tzw. grupowych pomników przyrody.
5. Drzewostany porastające wyspy.

6. Drzewostany w strefach ochrony całorocznej gatunków roślin i zwierząt podlegających ochronie strefowej.
7. Źródłiska i strefy wysięków.

Do sieci ostoji różnorodności biologicznej **moga być włączone:**

1. Wybrane drzewostany, bądź ich fragmenty, głównie starszych klas wieku położone :
  - w nadbrzeżnych strefach ekotonowych (przy bagnach, jeziorach, rzekach, torfowiskach, innych zbiornikach wodnych np. ppoż.),
  - na obszarach o zwiększonej trudności przy pozyskaniu i zrywce (zbocza, wąwozy, jary),
  - tereny podtopione i zalewowe,
  - na obszarach z „drzewostanami postrzelanymi” w czasie działań wojennych oraz na poligonach,
  - w enklawach wśród pól, szczególnie przy braku dróg dojazdowych,
  - na obszarach z permanentnymi szkodami powodowanymi przez bobry,
2. Parki podworskie, zwłaszcza te o charakterze leśnym, obiekty związane z ochroną dziedzictwa kulturowego (np. grodziska)
3. Wybrane drzewostany, bądź ich fragmenty, głównie starszych klas wieku o cechach zbliżonych do naturalnych (np. przeszłorębne drzewostany w stanie „A” wg inwentaryzacji przyrodniczej).

Z obszarów mających stanowić ostoje różnorodności biologicznej

należy wyłączyć:

1. drzewostany na gruntach porolnych - zagrożone przez hubę korzeniową oraz planowane do przebudowy,
2. obszary o zwiększonej penetracji ludności (tereny przy szlakach turystycznych, ścieżkach rowerowych, drogach publicznych, liniach kolejowych (ze wzgl.na ochronę ppoż. oraz bezpieczeństwo publiczne itp.),
3. drzewostany świerkowe i z przewagą świerka ,
4. drzewostany objęte zjawiskiem zamierania drzew o charakterze masowym,
5. drzewostany na siedlisku przyrodniczym „sosnowy bór chrobotkowy” (91 T0),
6. drzewostany uznane za pierwotne ogniska gradacyjne.

II. PROCEDURA TWORZENIA OSTOJI RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ .

1. Ostoje różnorodności biologicznej wyznaczone przez nadleśnictwa mocą wewnętrznych uregulowań wydanych w oparciu o Zarządzenie nr 5 Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku z dnia 2 marca 2010 roku należy uznać za obowiązujące. W uzasadnionych przypadkach nadleśnictwo może dokonać zmian w sieci ostoji po uzgodnieniu

z Regionalną Dyrekcją Lasów Państwowych w Szczecinku.

2. W przypadku, jeżeli Nadleśnictwo nie wydało jak dotąd zarządzenia wyznaczającego ostoje, należy dokonać identyfikacji ostoi różnorodności biologicznej na podstawie zapisów niniejszego zarządzenia i przekazać wyniki identyfikacji do Wydziału Ochrony Ekosystemów.
3. Wydział Ochrony Ekosystemów po przeanalizowaniu otrzymanych danych sporządza warstwę GIS dla każdego nadleśnictwa i dokonuje analizy otrzymanych wyników.
4. Po wykonaniu analizy i pozytywnej weryfikacji Wydział Ochrony Ekosystemów sporządza mapę oraz statystyki (uzyskane na podstawie bazy danych) i przesyła do nadleśnictw warstwę LMN zawierające ostoje różnorodności biologicznej wraz z odpowiednimi statystykami.
5. Na podstawie ww. danych nadleśniczy ustanawia w formie zarządzenia ostoje różnorodności biologicznej w nadleśnictwie.
6. Wykaz ostoi różnorodności biologicznej nadleśnictwo dołączy do „Programu Ochrony Przyrody”.
7. Obszary uznane jako „OSTOJE RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ” winny być podczas najbliższej rewizji planu urządzenia lasu włączone do gospodarstwa specjalnego. Powyższy zapis dotyczy jedynie ostoi, które stanowią całe wydzielenie leśne. W uzasadnionych przypadkach dopuszcza się podział wydzielenia z uwagi na występowanie ostoi różnorodności biologicznej.
8. W przypadku tworzenia nowych ostoi lub likwidacji wcześniej uznanych, nadleśniczy występuje do Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku z wnioskiem o akceptację dokonania odpowiednich zmian wraz z uzasadnieniem.
9. Wyznaczone ostoje RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ należy wyłączyć z pozyskania drewna. Jedynie w wyjątkowych i uzasadnionych przypadkach (np. z przyczyn bezpieczeństwa publicznego, ppoż., przejezdności dróg itp.) istnieje możliwość prowadzenia w nich cięć, nie mogą one jednak w żaden sposób naruszać charakteru ostoi.

III. ZASADY ZWIĘKSZANIA ZASOBÓW ROZKŁADAJĄCEGO SIĘ DREWNA POZA OSTOJAMI RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ.

Ostoje różnorodności biologicznej mają stanowić centra bioróżnorodności, natomiast zgodnie z zasadą zrównoważonego użytkowania zasobów leśnych, konieczne jest też zwiększanie udziału ilościowego rozkładającego się drewna również poza nimi - w lasach gospodarczych, zgodnie z Zasadami Hodowli Lasu oraz Instrukcją Ochrony Lasu, które należy konsekwentnie realizować.

IV. SZKOLENIA .

Tematyka dotycząca znaczenia rozkładającego się drewna oraz związanych z nim organizmów (różnorodność biologiczna), a szczególnie pożytecznej fauny powinna być ujęta w szkoleniach dla leśniczych oraz pracowników nadleśnictw.